

Motion till riksdagen 2009/10:Sk411

av Marie Engström m.fl. (v)

Skattereduktion för hushållsarbete

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skattereduktion för hushållstjänster bör tas bort.

2 Bakgrund

Våren 2007 beslutade riksdagen om en skattereduktion för utgifter för hushållsarbete. De nya reglerna avsåg arbete som utfördes efter den 30 juni 2007. Skattereduktionen uppgår till 50 procent av utgifterna för sådant arbete och får sammanlagt inte överstiga 50 000 kronor per person och beskattningsår. Regeringens motiv för reformen var att skapa förutsättningar för nya arbeten, minska anlitandet av svart arbetskraft och att förbättra förutsättningarna för kvinnor och män att kombinera familjeliv med arbetsliv.

Inför år 2008 inkluderades även hushållsarbete som löneförmån i systemet. Under föregående riksdagsår gjordes ytterligare förändringar av regelverket när man beslöt att införa den s.k. fakturamodellen. Vid samma tillfälle togs också den tidigare lägsta beloppsgränsen för att få skattereduktion bort, liksom begränsningen att anlita eget eller närståendes företag. Regeringen beräknar att skattereduktionen för hushållsarbete minskar statens skatteintäkter med 1,3 miljarder årligen. Vänsterpartiet har avvisat samtliga dessa förslag.

Även s.k. ROT-arbeten ingår sedan december 2008 i systemet med skattereduktion. Vänsterpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna förslagit ett tillfälligt utvidgat ROT-avdrag som konjunkturåtgärd. I vårt förslag behåller vi regeringens ROT-modell, men utökar det med en särskild klimatbonus. Dessutom föreslår vi ett nytt ROT-stöd med klimatprofil för renovering av flerfamiljshus. I det rödgröna förslaget ingår inte skattereduktion för hushållstjänster.

Fel! Okänt namn på

3 Skattereduktion för hushållstjänster

Vänsterpartiet anser att möjligheten att få skattereduktion för hushållstjänster bör tas bort. Vi menar att det leder till begränsade sysselsättningseffekter och att skattereduktionen försämrar förutsättningarna för lika villkor för kvinnor och män att kombinera familjeliv och arbetsliv. Vad som ovan anförts om borttagande av skattereduktion för hushållstjänster bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3.1 Begränsade sysselsättningseffekter

Ett av regeringens huvudsyften med att införa en skattereduktion för hushållstjänster var att den skulle skapa jobb.

I maj i år presenterade SCB statistik över skattereduktionen för hushållstjänster avseende inkomståret 2007. (Senare definitiva siffror finns inte än eftersom taxeringen för inkomståret 2008 inte är färdig. Preliminära siffror från Skatteverket visar dock att antalet ansökningar som inkommit till myndigheten har ökat avsevärt avseende 2008.) SCB har bl.a. uppskattat hur många arbetade timmar den beviljade skattereduktionen motsvaras av. Utifrån det har man sedan räknat ut att det innebär ca 1 000 heltidstjänster i städbranschen. SCB betonar att denna uppskattning inte går att översätta till 1 000 nya, vita jobb eftersom en del av de personer som fått skattereduktion redan tidigare köpte vita tjänster i hushållssektorn. Som jobbskapande åtgärd tycks reformen alltså hittills ha haft en begränsad effekt. Dessutom saknar den träffsäkerhet.

SCB:s statistik visar också vilka som fick skattereduktion för hushållstjänster 2007. Deras slutsats stämmer väl överens med vad Vänsterpartiet många gånger hävdade i debatten, nämligen att det främst är höginkomsttagare som använder möjligheten till skattereduktion. Av de drygt sex miljoner personer som under 2007 hade en årsinkomst under 300 000 kronor var det bara tre promille som hade skattereduktion! Det ska jämföras med en procent i inkomstintervallet 300 000–500 000 kronor och fyra procent bland personer med inkomst över 500 000 kronor per år.¹ Att använda våra gemensamma skattepengar för att på det här sättet gynna höginkomsttagare menar vi minskar rättvisan både i skattesystemet och i samhället som helhet.

3.2 Ökad risk för skattefusk

Ytterligare ett av regeringens argument för att skattesubventionera hushållstjänster är att minska svartarbete och skattefusk i de berörda branscherna. Vänsterpartiet anser i grunden att det är fel att bekämpa skattesmitning med skattebefrielse.

¹Välfärd nr 2 2009.

Dessutom menar vi att det nya systemet med den s.k. fakturamodellen har medfört en ökad risk för skattefusk. Fakturamodellen innebär även andra problem, t.ex. ökad regelbörda för företagen och att företagaren får stå för risken i de fall där köparen uppnått taket för skattereduktionen. Den här kritiken mot fakturamodellen har blivit aktuell i första hand sedan regeringens modell har utvidgats till ett ROT-avdrag. Vi utvecklar därför detta resonemang vidare i motion "Fakturamodellen vid ROT-avdrag" (2009/10:Sk208).

I den ansökan som säljaren måste göra till Skatteverket enligt fakturamodellen krävs inte att faktura eller motsvarande handling bifogas. Detta är en förändring mot tidigare regler, enligt vilka den som ansöker om skattereduktion både måste bifoga faktura samt ange vilka arbeten som utförts. Skatteverket föreslog i sitt remissvar att säljaren i sin ansökan ska ange vilket slag av hushållsarbete som har utförts, just i syfte att minska risken för fusk. Denna extra administrativa börda anser regeringen emellertid är omotiverat stor för företagaren och tar alltså inte åt sig av kritiken. Vi tycker att det är en anmärkningsvärd och oansvarig hållning. Detta speciellt med tanke på att systemet redan sedan tidigare dras med en del gränsdragningsproblem kring vad som utgör hushållstjänster som berättigar till avdrag, respektive inte gör det.

På senare tid har det även rapporterats om att företagare erbjuder sig att arbeta svart för att slippa den administration fakturamodellen innebär². Likaså att fakturamodellen för med sig prishöjningar eftersom företagaren vill kompensera sig för det administrativa merarbetet.³

3.3 En politik för låga löner

Förutom skattereduktionen för hushållstjänster visar försämringarna i akassan, arbetsmarknadspolitiken, utbildningspolitiken och riksdagsbeslutet som syftar till att fler personer ska skaffa F-skattsedel på att regeringen vill skapa en arbetsmarknad där lönerna blir låga och där de anställda kommer att befinna sig i en svag arbetsrättslig position.

De senast gjorda regeländringarna i systemet med hushållsnära tjänster innebär att man kan få skattereduktion om man anlitar en fysisk person som inte har F-skattsedel. Med regeringens egna ord innebär det i dessa fall att "priset kan bli omkring 20 procent lägre än näringsidkarens" eftersom en privatperson inte är skattskyldig för moms. För de personer som eventuellt får jobb genom hushållstjänstreformen gäller alltså nu att man ska konkurrera med priset, inte bara med andra näringsidkare utan också med privatpersoner. Vi vill dessutom i det här sammanhanget framhålla F-skattsedelns roll som seriositetsmarkör och därmed som skydd för den enskilde konsumenten.

²Riksdag & Departement 090906.

³Dagens Nyheter 090720.

Fel! Okänt namn på

3.4 En reform mot jämställdhet

Ett av den borgerliga regeringens skäl för att överhuvudtaget införa systemet med skattereduktion för hushållstjänster sades vara att främja jämställdheten mellan män och kvinnor. Även de senast beslutade förändringarna motiveras bl.a. utifrån att det ska bli lättare för framför allt kvinnor att kombinera familjeliv och arbetsliv.

Vänsterpartiet menar att regeringens sätt att framställa det här systemet som en jämställdhetsreform visar på dess sorgligt låga ambitioner i jämställdhetsfrågan. Vi anser tvärtom att systemet med skattereduktion cementerar den maktobalans som finns mellan män och kvinnor. Grundproblemet att män tar mindre ansvar för det gemensamma hemarbetet osynliggörs genom att en tredje part, sannolikt en kvinna, anställs för att utföra arbetet. Uppfattningen om vad som är kvinnliga respektive manliga arbetsuppgifter kvarstår.

Stockholm den 1 oktober 2009

Marie Engström (v)

Ulla Andersson (v)

Hans Linde (v)

Jacob Johnson (v)